

HRVATSKI KNJIŽEVNIK ZVONIMIR GOLOB

19. VELJAČE 1927. - 1. LIPNJA 1997.

Na žalost, koprivnička sredina rijetko je znala prepoznati i cijiniti one stvaratelje koji su u njoj rođeni, osobito ako su ti ljudi živjeli izvan nje, pa makar to bilo samo stotinjak kilometara daleko, u glavnom hrvatskom gradu Zagrebu. Ako pak takav odseljeni stvaratelj nije bio galamdžijom, frazerom i političkim karijeristom, ako nije surađivao s partijskim komitetima i ulagivao se moćnicima, bio je potpuno zanemarenim, otpisanim i omalovaženim (na žalost, takav odnos javlja se i sada, u demokratskoj Hrvatskoj).

Ima, naime, pjesnika koji su napisali tri-četiri nesuvisla tekstića i te svoje stupidarije već godinama čitaju po kojekakvim književnim večerima, skorojevičkoj publici koja ionako više razmišlja o svojim bankarskim računima nego o poeziji, a spomenuti pjesnici to znaju i zato svojoj političkoj promidžbi posvećuju mnogo više pažnje nego pjesmama. Znaju da će publika pljeskati svemu što oni kažu, jer, uglavnom, nije ni došla zbog poezije, nego zbog političkog ekshibicionizma.

Jedan od najboljih primjera stvaratelja koje je iznedrila koprivnička sredina a onda ih ravnodušno prešutjela, svakako je i hrvatski književnik Zvonimir Golob. Ovaj samozatajni i ponosni stvaratelj, koji je rođen u Koprivnici 19. veljače 1927. od oca Franje, službenika, i majke Josipe, rođene Filičić, polazio je osnovnu školu u Koprivnici, a gimnaziju i studij na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Rijetko je privlačio pažnju koprivničkih političara i politikom impregniranih, pa i imenovanih, književnih kritičara. Na žalost, nekoć i danas u Hrvatskoj, u Koprivnici, sve je politika, nekoć jednopartijska, a danas strančarska i klanovska, tako da novac i publicitet za objavljivanje djela dobivaju samo privrženici političkih i gospodarskih moćnika.

Da je Zvonimir Golob bio nogometašem ili rukometašem, o njemu bi bile pisane disertacije, redali bi se intervjui i lokalne bi ga novine slavile, no, bio je samo pjesnik, a u Hrvatskoj je običaj da se o pjesnicima piše tek kad su mrtvi. Od njih se očekuje da žive u bijedi, da se žrtvuju i pate pa da ostave besmrtna djela kojima će se buduća pokoljenja ponositi. Pjesnici u Hrvatskoj uglavnom nemaju pravo uživati u materijalnoj sigurnosti. Ona je rezervirana za političare, različite menadžere i športaše. To je dio patologije hrvatskoga društva. A Zvonimir Golob dulje je od pedeset godina bio nazočan na hrvatskoj književnoj sceni, pa je, kako navodi Branimir Donat, dobro poznao i književni život u vrijeme NDH, od Vinka Kosa do Zdravka Brajkovića koji mu je 15. ožujka 1945. posvetio svoju pjesničku zbirku "Doba vjetrova".

Kad je završio drugi svjetski rat, Zvonimiru Golobu bilo je tek osamnaest godina. Svoj je život trajno vezao uz književnost i književna zbivanja. Ponekad je bio sudionikom, ponekad promatračem, analitičarom, suputnikom, ali uvijek nazočan i zaokupljen stvaralačkim procesima i pojavama.

Već 1953. godine Golob je postao članom Društva hrvatskih književnika. Poezija je bila njegova sudbina i njome se bavio bilo kao pjesnik, bilo kao prevoditelj, skladatelj ili esejist. U poetskom činu, svojem

i tuđem, nalazio je smisao egzistencije. Još dok su dogmatizam i totalitarizam komunističke Jugoslavije bili u punom usponu i dok je hrvatski narod trpio njegove višestruko zloćudne učinke, Zvonimir Golob sudjelovao je u nekim ključnim književnim zbivanjima koja će hrvatsku književnost otrgnuti iz kandži staljinizma i povezati je sa svjetskim književnim zbivanjima, odnosno vratiti je njezinim mediteranskim i srednjoeuropskim korijenima. Pripadao je generaciji koja je prošla kroz teška iskušenja i lomove u vremenu kada je nasilje bilo uobičajenom metodom postupanja s ljudima, pogotovo s pjesnicima i sličnim nepoćudnim tipovima, a onaj tko je nosio šešir dok su drugi nosili kapu, bio je sumnjivim i zbog te svoje hrabrosti mogao je završiti u logoru. Htjela - ne htjela, ta je generacija bila prisiljena na metafore i alegoriju, jer alegorija je vrlo često bila hrvatska sudbina i put.

Golobova je književna generacija rođena između 1920. i 1935. godine, a stilski je vrlo raznovrsna. Neki su od tih ljudi još uvijek nazočni na književnoj sceni, a neki su već odavno pokojni. To su: Đuro Šnajder (rođ. 1919.), Ivo Frangeš, Božo Milačić, Vojin Jelić, Ivan Raos, Danko Oblak, Vesna Parun, Slobodan Novak, Miroslav Vaupotić, Višnja Stahuljak, Slavko Mihalić, Josip Pupačić, Nikola Milićević, Miroslav Slavko Mađer, Milivoj Slaviček, Vlatko Pavletić, Zlatko Tomičić, Ivan Slamnig, Irena Vrkljan, Vojislav Kuzmanović, Krsto Špoljar, Vlado Gotovac, Antun Šoljan, Vesna Krmpotić, Ivan Kušan, Dalibor Cvitan, Tomislav Sabljak i drugi.

Čitava je ta generacija bila neprekidno podvrgnuta ideološkim pritisku i bila je pod "lupom" dežurnih ideologa i (ko)mesara, dogmata, "inkvizitora", čistunaca, agenata i službenih ideologa. Njezina je nesreća bila u tome što je po svojoj produhovljenosti, ukusu, senzibilnosti i širini interesa, težila prevladati uske okvire i zadane teme. I NOB je ova generacija doživljavala na drugačiji način te je u poslijeratnu stvarnost željela unijeti svoj estetski i sadržajni pečat. Ta generacija nije mogla bespogovorno prihvatiti revolucionarnu retoriku, frazeologiju i patetiku, već je sebe željela potvrđivati na crti humanizma, individualizma, neposrednosti, iskrenosti i spontanosti, a nadasve, raznovrsnosti i pluralizma. Nije slučajno temeljna rečenica i geslo te generacije bila Pavletićeva poruka: "Neka bude živost!". Živost i raznovrsnost bili su jednim načinom i načelom u prevladavanju dogmatskog sivila. U prvi je plan ova generacija stavila estetiku, erudiciju, širinu, stvaralačku ljepotu uz maksimalno štovanje svake pjesničke, svake stvaralačke osobnosti.

I tako su se 1952. godine dogodili "Krugovi", časopis na kojem je utemeljena sva hrvatska poslijeratna književna i kulturna stvarnost. U osnivanju pak "Krugova" Zvonimir Golob imao je jednu od najistaknutijih uloga, budući da je, uz Zlatka Pavletića (gl. urednika), te Slobodana Novaka i Nikolu Milićevića bio članom uredništva i, naravno, suradnikom.

Smisao je "Krugova" bio u odbacivanju shematiziranog i jednostrano shvaćenog čovjeka i života. Nasuprot socrealističkoj koncepciji kolektivismu i podjele ljudi na pozitivne - tzv. borce za socijalizam i komunizam, te negativce - tzv. narodne neprijatelje, tuđinske agente, rušitelje tekovina NOB-a, mladi književnici okupljeni oko "Krugova" čovjeka shvaćaju kao složeno biće sa svim mogućim psihološkim, sociološkim, intelektualnim, kulturnim i drugim čimbenicima i osobinama. Takav čovjek, čovjek od krvi i mesa, čovjek suvremene civilizacije, suočen je s pitanjem tradicije, nacionalne kulture, odnosa prema budućnosti, a isto tako i s posve osobnim, intimnim pitanjima smisla života, smrti, ljubavi, razočaranja, sreće, uspjeha ili neuspjeha, morala, osobnog izbora... Vulgarni marksizam dežurnih ideologa često sa školskom spremom od tri razreda pučke škole, ali zato pogubne okrutnosti, bio je preuzak okvir za mlade duhove obogaćene kako neprekidnim čitanjem i učenjem, tako i vlastitom znatiželjom i duhovnom širinom.

Bilo bi preopširno ovdje opisivati kako je počeo (1948.) izlaziti "Izvor", a potom "Krugovi", kao i sve što se zbivalo oko "Krugova". Bitno je da su u "Krugovima" objavljivali svi značajniji hrvatski književnici, od Mate Kudumije do Saše Vareša, od Sunčane Škrinjaric i Ivana Slamniga do Antuna Šoljana i Nikole Milićevića, njih stotinjak, a među njima je važnu ulogu i kao član uredništva i kao suradnik imao Zvonimir Golob. I ne samo da su "krugovaši" prekinuli s političkom lakirovkom, nego su čitalačku publiku upoznali s imenima iz svjetske književnosti poput Ernesta Hemingwaya, Federica Garcije Lorce, Sergeja Jesenjina, Thomasa Stearnsa Eliota, Williama Faulknera, Jamesa Joycea, Alberta Camusa, Emila Verhaerena, Walta Whitmana, Ezre Pounda, Williama Audena, kao i nadrealista Rene Chara, Andrea Bretona i drugih književnika.

Na temeljima "Krugova", odnosno na putu koji su oni utrljali u šest godina izlaženja, počeli su kasnije izlaziti časopisi "Međutim" (1953.), te "Razlog", a objavljena je i skupna zbirka poezije stalnih suradnika "Krugova", pod naslovom "Rukoveti", gdje se poezija Zvonimira Goloba našla uz poeziju drugih velikih hrvatskih pjesnika poput Vlade Gotovca, Dubravka Ivančana, Slavka Mihalića, Nikole Miličevića, Slobodana Novaka, Vlatka Pavletića, Josipa Pupačića, Vesne Parun, Ivana Slamniga, Milivoja Slavičeka, Višnje Stahuljak, Antuna Šoljana, Irene Vrkljan i drugih, s karikaturističkim prilozima Ota Reisingera.

Kao individualac koji uvijek slijedi svoj put i ostaje dosljednim vlastitim načelima, Zvonimir Golob napustio je uredništvo "Krugova" u kojemu nakon nekoliko brojeva nije više bio glavnim urednikom Vlatko Pavletić, već je iz političkih razloga tu dužnost preuzeo "provjereni" književnik Josip Barković. Na optužbe upućene "Krugovima" od strane politike za "sumnjive egzistencijalističke natruhe", "kozmpolitizam" i druge po komunističkoj ideologiji tipične "grijehe" moralo se reagirati i prihvatiti kompromis, jer bi otvoreno suprotstavljanje imalo pogubne posljedice. Uostalom, sedamdesetih godina mnogi su "krugovaši" poput Pavletića, Gotovca, Tomičića i drugih, bili osuđeni na višegodišnji zatvor. U datom trenutku svi su se stari i novi grijesi spojili u jedinstveni kontekst "krivnje" i okrutne kazne. Dakle, da je bio samo članom uredništva i suradnikom "Krugova", Zvonimir Golob imao bi neizbrisivu i nezaobilaznu ulogu u novijoj hrvatskoj književnosti. Međutim, njegovo je djelovanje bilo kudikamo opsežnije i o njemu bi tek valjalo napisati iscrpnu studiju. Ovaj tekst nema ambiciju detaljne analize i vrednovanja Golobova djela, jer da bi se napisalo takav tekst valjalo bi danima i mjesecima strpljivo raditi u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici, valjalo bi istraživati i proučavati ne samo život i djelo Zvonimira Goloba, nego i kulturno ozračje u kojemu je pjesnik živio i stvarao. To bi onda u punoj mjeri osvijetlilo i neoprostivo ignorantski odnos koprivničke sredine prema ovome stvaratelju. Isto tako, tada bi do punog izražaja došla i snaga Golobove pjesničke riječi te smisao stihova koje valja ne samo čitati nego i pamtit:

*Sve svršava tamo gdje sve počinje:
vodokoci, vatre, nespokojne zvijezde...
...u meni se ponavlja svijet silovit i napušten...*
(Z. Golob: Sve svršava tamo gdje sve počinje)

*Svejedno je da li ideš ili stojiš,
svejedno je da li želiš ili ne.
Taj dan će doći kojega se bojiš...*
(Z. Golob: Na trgu ispod sata)

*Jer za tvoj život netko drugi bira,
svejedno da li želiš ili ne. (...)*
(Z. Golob: Na trgu ispod sata)

Kao pjesnik, Zvonimir Golob u velikoj mjeri slijedio je poetiku nadrealizma čak i kad su drugi pjesnici ovaj pravac napustili. Svoj je nadrealistički pjesnički postupak ustrajno nastojao obogaćivati i razvijati, osobito nakon susreta s pjesništvom Federica Garcije Lorca. Mnogi su mu kolege pjesnici i kritičari to zamjerali. Prigovarali su mu da je nadrealizam prihvatio kao maniru, da nije dovoljno uznastojao na neograničenim mogućnostima eksperimenta u nadrealističkom postupku, da nije dovoljno ozbiljno uvažio pjesničku odgovornost koju pred pjesnika postavlja nadrealistička poetika, da je suviše podlijegao retorici koja ga ponekad odvodi u opširnost i ponavljanje i dr.

Ovi prigovori mogu stajati, ali nema pjesnika kojemu se ne mogu naći prigovori, kao što nema čovjeka ili djela koje je savršeno. I Vlatko Pavletić i Zvonimir Mrkonjić prosuđivali su Golobovo pjesništvo u odnosu prema apsolutnom, beskrajnom, neograničenom, univerzalnom... Međutim, ako nešto stavljamo u odnos prema apsolutnom, onda se postavlja pitanje što je apsolutno i gdje su mu granice. Budući da to ne znamo,

pojam apsoluta i beskraj sam je po sebi problematičnim. U odnosu prema apsolutu uvijek smo mali i slabi, jer ograničeni smo jezikom, vremenom, sredinom, okolnostima, okvirima vlastita uma... Dakle, da u nadrealizmu ili kojoj drugoj stvaralačkoj metodi odemo ekstremno daleko, opet to nije apsolutno niti je to kraj, jer, kao i u svemiru, za nemoćni ljudski um od najdaljega opet postoji ono dalje. Što je dakle sve Golob mogao napisati i koje su moguće dimenzije nadrealizma, pripada području spekulacija.

I Ujević, i Mann, i Proust, i Krleža i svi drugi pisci, mogli su napisati više, bolje, šire... Zato rasprave o granicama mogućega ne pridonose boljemu razumijevanju književnosti, pa ni Golobove. Pretjerana kritičnost prema nekom stvaralaštvu jednako je pogubna kao i posvemašnja tolerantnost.

Ne želeći se, dakle, uplitati u zamršene konce estetskih kriterija, prihvaćam stav da je svaki stvaralački napor po sebi vrijedan ako je iskren i ako nije slugom neke političke ili komercijalne ideje, jer stvaralaštvom ljudski duh se bori protiv destrukcije, mraka, smrti, očaja, nemoći, bezizlaznosti i ništavila. Stvarati znači boriti se i zalagati se za život, ljepotu, smisao..., a vrijeme će o svakome prosuditi i postaviti ga na mjesto koje mu pripada. U općoj nesigurnosti i apsurdnosti suvremenog svijeta, razapetog između najvećeg obilja i tolerancije i najstrašnijeg nasilja i zločina, pojedinac traži svoje mjesto, svoj životni položaj na kojemu bi osjetio da je to njegovo hodanje Zemljom imalo nekakvog smisla. Pjesnik ne može odgovoriti na konačna pitanja, ali može svakome od nas pokazati problem te nas potaknuti na razmišljanje o tome što je sreća a što nesreća, što je život a što smrt (tjelesna ili duhovna), što znače bogatstvo, siromaštvo, politika, gospodarstvo, uspon, bankrot, kvaliteta, moral, konzervativizam, sentimentalizam, prijateljstvo, čast, domovina... kao i to kako se sve to može reći, koje se metafore, sintagme, izričaji mogu stvoriti da bi se sve to izrazilo dojmljivije, snažnije, originalnije...

U Golobovu stvaralaštvu neki su kritičari uočili jaku čulnost, senzualnost. Istina je da je Golob isticao snagu i značenje ljubavi koja je temeljna vrijednost ljudskog života i bez koje bi život postao nepodnošljivo sivilo, besmisao i užas. Samo najprimitivniji moralist i bijednik može pjesniku zamjeriti na ljubavi i čulnosti. Od Homera do Petrarke, od Tassa do Ujevića, ljubav i čulnost predstavljali su samo jedno – afirmaciju života i potvrdu smisla postojanja. I kada Golob pjeva:

*U pijesku boje pijeska, u srcu boje srca
ja ću te sresti
kao ruža što kasna traži svoj oblik
u vrtu usnulom u kome se prepoznaje. (...)*
(Z. Golob: Ljubavna pjesma)

*Ljubavi moja. Tražim te ponovo
tamo gdje sve prestaje: u jednom trenu
između snijega što pada i vatre umirućeg
na tvom licu, ispod tvoje haljine,
u zraku koji izgovaraš. (...)*
(Z. Golob: Ljubavi moja)

Čulnost je duhovni doživljaj tjelesne ljepote. Ona je sinteza radosti i topline, a svijet bez radosti i topline mrtav je. Zamjerati pjesniku čulnost, isto je što i zamjerati mu što diše. Mnogo su puta pjesnici bili osporavani zbog slobode svojih osjećaja (od Janka Polića Kamova do Ante Kovačića), a danas ih slavimo upravo zbog te slobode i hrabrosti.

Govoreći o odnosu Zvonimira Goloba prema nadrealizmu, Zvonimir Mrkonjić ističe da je za njegovo pjesništvo važan ne samo nadrealizam, nego i (post)nadrealizam, a u tom smislu pjesništvo Jure Kaštelana ("Crveni konj") i Federica Garcije Lorce, pa Golobovu knjigu pjesama "Nema sna", doživljava kao "suptilnu počast tom tragičnom španjolskom pjesniku i njegovu svijetu" (Zvonimir Mrkonjić, Suvremeno hrvatsko pjesništvo, Biblioteka "Kolo", Zagreb, 1972., 115.).

Tako se u Golobovu pjesništvu nadrealizam povezuje s humanizmom i odriče se izvornog radikalizma i pjesničkog eksperimenta, a naglašava emocionalnost, doživljaj ljudskih problema i humanističku poantu. U pogledu izraza, Golob i dalje nastoji naći originalne slike, traži nove i snažne veze među riječima, ali se te kombinacije i mogućnosti nisu same sebi svrhom, nego se vežu uz konkretnu pjesnikovu emociju i misao. Kao neke od uspješnijih Golobovih pjesama, Mrkonjić ističe "Dio sunca", "Glas koji odjekuje hodnicima" ili "Oda mrtvima", te nastavlja:

"U blizini tih ishoda Golob će se opravdano ograditi o stanovite automatističke retorike koja zakrčuje automatizam pisanja krivotvoreći izvornu spontanost nadrealnog. Ali, izmičući toj retorici, često u korist neke druge kojom će je zamijeniti, Golob će se konačno prikloniti pjesničkom senzualizmu, bliskom možda istom onom glasu španjolskog pjesništva koji je Lorca htio otvrdnuti primjenom nadrealističkog pisanja.". (Zvonimir Mrkonjić, *Suvremeno hrvatsko pjesništvo*, Biblioteka "Kolo", Zagreb, 1972., 116.)

Uvrštavajući Goloba u uži pjesnički krug, Mrkonjić ga povezuje s Igorom Zidićem i osobito Irenom Vrkljan: "Ta odjelitost viđenja i osjećanja, gdje je očito došlo do prevage ovog potonjeg, mimoišla je u nas mogućnost velike charovske sinteze, ali je unijela u naše pjesničko podneblje dimenziju opsjednute susljednosti pisanja, počevši od Ivšičeva "Narcisa", Golobova "Glasa koji odjekuje hodnicima" i "Stvari već dalekih" Irene Vrkljan do smjelih cezura Zidićeve knjige "Uhodeći mrtve" i okretnosti Maroevićevih tekstovnih lomova.". (Ibid., 117.)

Budući da je prevodio Lorcu i druge pjesnike španjolskog jezičnog područja, u čijim je pjesmama nalazio izvornu ljepotu i snagu, te, što je osobito važno, srodnost u načinu doživljavanja svijeta, prirodno je da se u Golobovu stvaralaštvu javlja onaj tip pjesničkih slika koji je tipičan za Lorcinu i Nerudinu poeziju:

*Tijelo žene, skrovito čudo nepoznato u tebi,
ima li veće nježnosti nego što je moja
dok spavaš ljupka u sjeni svoje svjetlosti?*
(Z. Golob: *Tijelo žene*)

Sličan poetski senzibilitet javlja se i u nizu drugih pjesama: "Na obali neke rijeke", "Obična pjesma", "Kraj tebe prolaze" i drugim. O tom lorkinskom nadrealizmu, u Golobovu i uopće hrvatskom stvaralaštvu, Mrkonjić kaže: "Ta osnovna značajka nadrealističkog pisanja više ili manje je prepoznatljiva u svih pjesnika nadrealističkog nasljeđa, ali nigdje ne dolazi toliko do izražaja u svojoj krhkosti koliko u dvaju sljedbenika lorkinskog nadrealizma, Zvonimiru Golobu i Ireni Vrkljan.". (Z. Mrkonjić, *Suvremeno hrv. pjesništvo*, 117.)

"Tako jezik u svojoj samoraščlambenoj korjenitosti, u neograničenosti procesa znakovne apsorpcije stvari i njihova preustrojenja u "stvari" novih značenja, dopire – ujedno agnostički i vjernički – do one osnovne konfiguracije (Borges bi rekao: pisma) stvarnog gdje sve jest ili nije u proturječnim načinima vremenite opstojnosti kakvoća. Preuzeti pisanjem strukturnu dinamiku toga negativiteta na djelu obvezuje istom na poetski upit: pisati, znači li to ostvarivati nevjerojatnu mogućnost u-pisivanja samog tog procesa, ili nastaviti skepsu analitika u humornu nevjericu graditelja koji samovoljom svojih oblika niječe postojanje djevičanskog krajolika jezika "u divljem stanju" izvan relativnosti likova kroz koje ga promatramo.". (Ibid., 121.)

Ne samo da je pisao o ljubavi, nego je Zvonimir Golob objavio i knjigu "Gorki med - izbor iz hrvatske ljubavne poezije XIX. i XX. stoljeća", gdje su zastupljeni svi značajniji hrvatski pjesnici spomenutog razdoblja, od Ujevića i Pupačića do Paljetka i Sabola. U pogovoru ovoj knjizi, Golob piše o svom shvaćanju ljubavne poezije: "Ova nas knjiga uči da riječi ljubavi nisu uvijek i riječi radosti. Osjećanje gubitka, koje poput sjene prati one koji se vole, strah od mogućeg rastanka i u zagrljaju, posišu za riječima koje već pripadaju nevolji. Stoga pjesme koje govore o porazu valja razumjeti i kao antifrazu koja taj poraz osporava i koja ga spominje samo zato da bi ga odgodila ili onemogućila u životu. Poezija još uvijek čuva svoje magijsko porijeklo, ona je i formula koja želi utjecati na volju božanstva, ma kako se ono zvalo, da bi promijenila sudbinu onih koji je izgovaraju i da bi na sebe preuzela njihov teret. Izgovoriti nevolju često znači onemogućiti je pjesmom, ostvariti je u jeziku, da je ne bismo morali podnijeti u životu. (...) Tuđi zanos

uvijek podsjeća na vlastitu ravnodušnost koja teži da se prikazuje vrlinom. Oni koji pužu osuđuju one koji lete, ono što je prosječno ne podnosi ono što je izuzetno i osuđujući ga nada se dvostrukom probitku: zlo je promovirano, a dobro osumnjičeno i skinuto s oltara.". (Zvonimir Golob, Gorki med, izbor iz hrvatske ljubavne poezije XIX. i XX. stoljeća, SNL, Zagreb, 1986., 349. i 350.)

Naravno, poezija Zvonimira Goloba motivski nije vezana isključivo uz ljubav, već i uz sve ostale ljudske preokupacije i probleme. Tako, primjerice, o problemu odnosa među ljudima, o krizi komunikacije, o ravnodušnosti... govori pjesma "Sjena križa" iz istoimene zbirke:

*Onaj koji će zatvoriti vrata odlazeći.
Ona koja je prostor zatvoren vratima*

*Onaj koji više ne govori.
Ona koja to ne primjećuje.*

*Onaj koji se ne sjeća da je zaboravio.
Ona koja zaboravlja da mu to kaže.*

*Onaj kome studen zatvara usta.
Ona koja će zbuniti lastavice pokazujući sjever
kao da je jug.
(Z. Golob: Sjena križa)*

I posve obični motivi kao adolescencija, vrt, vrč, košulja, staklo, zrcalo, olovka, haljina, prozor, pismo, stablo..., bit će poticajem za pjesmu i dobit će svoj dublji smisao, svoj pjesnički oblik:

*Odlučio sam,
u jednoj ću pjesmi
promijeniti boju neba.*

*Ali, oblaci ostaju isti
i teška olovna kiša
pada još uvijek
između redova.
(Z. Golob: Oblak)*

*Preda mnom hrpa olovaka,
svakom ću napisati
samo nekoliko redaka
dok vrh ne otupi. Nikada ne posižem
za drugom, usred stiha. Što je započela
neka sama i dovrši
i to je pravedno*

*Hoće li tada višak olovke biti nož
kojim ću obilježiti mjesto
na kome si ležala uza me
ili tek ubrana ruža, bez uspomene
i ožiljaka?*

*Ako ja ne znam
ti ćeš je naći na mome stolu
i pokriti srcem.*

(Z. Golob: Olovka)

*Sjedim kraj prozora
i on odlučuje
svojom mjerom
što ću vidjeti...*

(Z. Golob: Prozor)

Kao što ga zaokuplja ljubav, pjesnika zaokuplja i smrt, neizbježnost i konačni mrak u koji nestaje egzistencija, bitak, svijest. Smrt je odlazak u drugi svijet ili u ništavilo, nitko to ne zna. Smrt je tjelesna i duhovna, ona je metafora odlaska i gubitka, smrt je bol, nemoć, hladnoća i tama.

*Jedna žena plače u kutu.
Tko će staviti zemlju na njena usta?
Tko će sklopiti oči opreznim školjkama
rukom od stakla, pijeska i češera.*

*Spavamo umorni na groblju
i ponoć otkucava sa jablana i prozora.
Čujem već kako zovu ptice i smiju se
posljednji šakali na obali od kamena.*

(Z. Golob: Jednostavna smrt)

*Želim te, smrti, koja ćeš po mene doći
jednoga dana. Što ćeš zateći,
Što naći u ovoj odjeći, koju vijest
o događaju već davna zaboravljenom, u ovoj sobi
da bi bacio svoj ognjeni kolut
na grlić boce nekog sajma?*

(Z. Golob: Između mnogih prolaznika)

Pjesnik gleda i vidi, a što vidi proživljava duboko u sebi. Vidi zemlju i nebo, vidi vode, drveće, cvijeće, ptice, vidi svijet i nastoji odrediti njegov oblik, smisao i poruke. Što nam poručuje bilje, što se skriva u toliko različitim oblicima prirode?

*Različak, crna zova, lažni jasmín,
gospina trava, bršljan i glicinija,
jasenak, orhideja, zečja stopa,
perunika, turčinak, jakobinija,
dicentra (srce), žuti sunovrat,
gardenija, karanfil, dalija,
flamingov cvijet, naranta, kozja krv,
gerbera, mirta, neven i aralija,
vrisak i pelin, Kristov cvijet i ruža.*

Za tvojim vrtom prazne ruke pružam.
(Z. Golob: Jardin)

Naravno, domovina postoji u pjesniku kao što on živi domovinu, bez obzira bio u njoj ili ne. Jezik je domovina i njime se opisuju one konkretne, stvarne ljepote domovine. Nema pjesnika bez domovine, bez obzira vole li se međusobno ili proklinju. Golobova se domovina podrazumijeva makar joj pjesnik često ne izgovara ime. Iz svake Golobove pjesme razumljiva je i očita Hrvatska, jer i domovina je ljubav:

*Ujutro, pod suncem, uveče i noću
i kada dođe oluja,
u dobru i zlu
izgovori samo: domovino moja.*

*Ima toliko riječi da se to kaže
i svaka je dobra, ako je tvoja.*
(Z. Golob: Kako se piše pjesma o domovini)

Ljubavlju prema domovini oglasio se Golob i 1990. kada je priredio glazbenu kasetu "Lijepa naša domovino", kao i priređujući "Antologiju hrvatske dječje poezije", 1994., "Antologiju suvremenog hrvatskog pjesništva o Zagrebu", 1994. (zajedno s Vinkom Brešićem), već spomenuti izbor iz hrvatske ljubavne poezije 19. i 20. st. "Gorki Med", sudjelovanjem u zbirci domoljubne poezije "Duša Hrvata", koju je priredila Marija Sekelez 1996. godine (Zvonimir Golob: Ranjena ruža), kao i prevođenjem na hrvatski jezik djela iz njemačke, španjolske, makedonske, francuske, slovenske i drugih književnosti. S njemačkog je primjerice preveo, sam ili s Irenom Vrkljan, Ericha Mariju Remarquea, Vickija Bauma, Karla Aloysa Schleuzingera, Karla Maya, Wolfganga Otta i dr., sa španjolskoga Lorcu i Nerudu, s ruskoga Jesenjina, s talijanskoga Giacoma Scottija, s francuskoga Jacquesa Preverta, s češkoga Jiříja Volkera itd.

Stvarajući poeziju nekoliko desetljeća, Zvonimir Golob objavio je niz zbirke od kojih su najznačajnije: "Okovane oči" (1946.), "Nema sna" (1952.) "Glas koji odjekuje hodnicima (1957.), "Elegije" (1963.), "Naga" (1971.), "Područje poljubaca" (1976.), "Devet elegija" (1979.), "Grlice u šumi" (1979.), "Rana" (1996.), "Stidljive ljubavne pjesme" (1988.), "Sjena križa" (1986.) i dr.

Neke su knjige rezultat suradnje Zvonimira Goloba sa slikarima i glazbenicima. Tako je zbirka "Područje poljubaca" (1976.) nastala kao bibliofilsko izdanje u suradnji s velikim hrvatskim slikarom Miljenkom Stančićem, a u suradnji s Ibricom Jusićem, Majom Perfiljevom, Perom Gotovcem, Dobrišom Cesarićem, Ivicom Krajačem i "4M", Gabi Novak i dr., nastale su knjige šansona (na planu razvoja hrvatske šansone Zvonimir Golob dao je vrlo značajan doprinos) "Čovjek, pas i druge šansone" (1971.), odnosno kasete "Don Pasquale", "Emina", "Kažu da je bila lijepa" i dr.

Pjesme je, kao što je već navedeno, objavljivao u svim značajnijim književnim časopisima, a veći su mu ciklusi objavljeni u "Forumu" i "Mostu" ("The Bridge" - na francuskom jeziku).

Od prepjeva iz svjetske književnosti što ih je ovaj vrstan prevoditelj objavio, ističu se: Federico Garcia Lorca: "Pjesnik u New Yorku", Sergej Jesenjin: "Ispovijest mangupa", Pablo Naeruda: "Tijelo žene", Janez Menart: "Celuloidni pajac", Pablo Neruda: "Sto soneta o ljubavi", Sergej Jesenjin: "Krčmarska Moskva", Kočo Racin: "Bijela svitanja", Jacques Prevert: "Barbara" i dr.

Pisao je Golob i za djecu ("Čemu služe roditelji", 1977.), pisao je scenarije za crtane filmove "Mačka" i "Kugina kuća", objavio je knjigu "Dnevnik" (1985.), studije, eseje i kritike pod naslovom "Poezija i kabala", (1978.). Neki su Golobu zamjerali što se bavio pisanjem tekstova za šansone. To su bili ljudi koji nisu ni razumjeli bit šansone, a činjenica je da je u hrvatskoj kulturi uvijek bilo ljudi koji su u vlastitoj stvaralačkoj nemoći napadali druge, pa su takvi svojedobno, iz zavisti ili zlobe, slični "kritičari" i djela Marije Jurić Zagorke etiketirali kao šund.

Iz bogate stvaralačke biografije Zvonimira Goloba valja navesti još nekoliko podataka. Golob je bio bibliotekarom u izdavačkom poduzeću "Zora", urednikom tjednika "Telegram", mjesečnika "Republika" i časopisa za međunarodno predstavljanje hrvatske književnosti "The Bridge"; bio je članom redakcije RTV Zagreb, urednikom u Nakladnom zavodu Matice hrvatske, pokretačem i urednikom biblioteke "Kolibri", osnivačem grupe "Studio 64" koja je afirmirala zagrebačku školu šansone, autorom tekstova i skladbi na dvadesetak gramofonskih ploča, uz autorski LP. Bio je fotografom nagrađivanim na brojnim svjetskim izložbama (uz tri samostalne izložbe fotografija Golob je također bio potpredsjednikom i tajnikom Društva hrvatskih književnika, predsjednikom Društva muzičkih radnika Hrvatske, potpredsjednikom PEN Cluba Hrvatske, članom Društva europskih književnika (COMES-a) i Društva hrvatskih skladatelja, a bio je i dobitnikom važnih nagrada: "Goranovog vijenca" (1973.) i "Nagrade grada Zagreba" (1979.).

Svako od navedenih područja Golobova djelovanja čeka analitičare i istraživače koji će izreći svoju objektivnu prosudbu.

*Moj prijatelju, mene više nema,
Al' nisam samo zemlja, samo trava,
jer knjiga ta što držiš je u ruci
samo je dio mene koji spava...*

pjeva Dobriša Cesarić u pjesmi "Pjesma mrtvog pjesnika". I Zvonimir Golob spava u svojim knjigama pa bismo ga, mi koji živimo u gradu njegova rođenja, morali bar ponekad probuditi u život (jer "tko je čita - u život me budi"). Probudimo na trenutak hrvatskog pjesnika Zvonimira Goloba stihovima dviju njegovih pjesama (mogli smo izabrati i neke druge, jer svaka je od Golobovih pjesama okrenuta ljepoti života i ljubavi): "Grlice u šumi" (pjesma je uglazbljena i i snimljena u izvedbi Gabi Novak), te "Spomenik".

Grlice u šumi

*Ne znam te, reče, ne sjećam se više
na kome pijesku tvoje ime piše.*

*Ne znam te, reče, netko nepoznati
sa tobom ode, bez tebe se vrati.*

*Ne znam te, reče, u mraku već dugo
izgubili smo negdje jedno drugo.*

*Ne znam te, reče u daljini zvona.
Ti nisi onaj i ja nisam ona.*

*Ne znam te, reče, pokrila te trava
i pored mene netko drugi spava.*

*Ne znam te, reče, i ugasi svijeću.
Ni tvoje usne prepoznati neću.*

*Ne znam te, reče, i otvori vrata
i otkri srebro na kosi od zlata,*

*Ne znam te, reče, i nekamo ode.
Grlice u šumi. Mjesec iznad vode.*

Spomenik

*Podižem spomenik
onoj koju volim.*

*Na prostoru
koji sam ogradio,
na kamenu koji je ona
vratila zemlji.*

*Najprije temelj
u koji sam položio
jedno janje
i dio neba,
zlatna i modra.*

*I prazan papir.
Neka se moja ljubav
sama ispisuje.*

*Svake večeri dodajem
po jednu zvijezdu.
Nebu je dovoljno
ono što ima.*

*Godine prolaze,
ja se saginjem.
Spomenik je veći
od mene.*

*Noću, za oluje,
odjednom vidim
sjenu križa.*

*Njegovim čavlom
pišem svoje ime
ispod stihova.*